

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA

Starman

Látom őket. Jönnek felfelé a mozgólépcsőn. Kabátban, esernyővel. Van, aki ázott farmerben. Felém tartanak. Átgázolnak az aluljárón. Vészjósló, ahogy közelednek. Vészjósló, ahogy távolodnak. Sokan vannak. Emberek, de az is lehet, hogy sáskák. Idegenek. Nekem ők, őnekik én.

Hallom őket. Az aluljáróban nagy a zaj. Miattuk. Ők beszélnek, morognak, egyik elköszön, a másik int, kettesével szedik a lépcsőt, csókolnak, menekülnek. De zajt kelt a hírlapárus is, pedig rég nem üvölti már, hogy: „*itt az Esti Hírlap!*”

Van helyette más. Kiteregetett bulvárszenny. Irodalom láncra kötve, legalul. Bűdösödik. Szemben a virágárus. A nagybani piacról hozza a krizantémot, a gerberát. Hajnalban egy hajléktalan is idelop párat. Számla nélkül. Kap érte sört, cigit. Meg jönnek a szállítók. Fuvarlevél. Menetlevél. „*Itt írja alá!*” Gépies aktus. Szokványrutin. De még ez is zajt kelt. Mert köszönnek, az meg visszaköszön. Az üvegajtót kinyitják, becsapják. Mormognak.

Sáskák. Végigcsoszognak az aluljárón. Jönnek-mennek. Vannak, akik a dolgukra. Vannak, akik a dolgukról. De a legtöbbben munka nélkül szállnak ki, szállnak fel, szállnak be, szállnak el. Bűdösödnek. Velük én, ők velem. Lakhelyünk konzervdoboz. Félig nyitva. Feltekerve a fedél, letépve az árcédula. Dög egy hely ez a város.

Kaloda. Karantén. Ketrec. Kabaré. Ganéj. Két rendőr a metrókijáróban. Csokis tekercset tömnek magukba. Papírkávé a kezükben. Tányérsapkájuk csalé. A testesebbikén az öv leszorítja a kibuggyanó hájat. A kisebbik gondterhelt. Tegnap elhagyta a nője. Ma este vadászni fog. Fruskákra a neten. Álneve is van: „*Clooney*”. „*Hobbim: az utazás*” – olvasható személyi adatlapján. Tavaly eljutott Mallorcára. Turistaosztály, háromcsillagos hotel, welcome-konyak. Félpanzió. Az egyik alagsori zugárusnak köszönhette az egészséget. Vihette az exnőjét is. Kis korrupció, széles mosoly. Jutalék. Ő cserébe majd nem néz oda. Elnézi. Lenézi. Néha benézi.

Látom őket. Látom azt a szépséget is, aki kisiet a metrókijáróból, s ahogy a fojtóan meleg levegő oldalról rásuhint a combjára, megszeppen. Ettől csak szebb lesz. Ártatlanabb. Hosszú a kabát, de nem eléggé. Réteges az öltözék, de az élet-erős test, a kemény hús nem tűri a leplet. A lányt nézem. Ahogy mindenki más is. Jelenléte ünnep. Feloldozás. Valami remény. De továtúnik. Semmiből a semmibe.

Dagad az agyam. A homlokomban lüktet a verőér. Szükségem lenne gyógyszerre. Csöndre. Érzéketlen, időntúli létezésre. Hopp, itt a nedű! Most mintha szűnne. Nem hallom a sáskák moraját. Visszacsoszog belém az energia. Képzeltben imát rebegek, abban a felfújható templomban, melyet Kamcsatkán nyomtak tele szusszal. Látni vélem Kowal atyát. A százkilós lufi-katedrális okulárés papját. Felém int. „*Legyen béke veled!*” – ezt üzeni. De nem figyelek rá. Elernyedek.

Hat a szer. A trafóház már nem olyan zajos. A mobil lenémítva.

Tűnődök. Emlékezem. Rád. Ott a tengerparton. Csókolsz. A nyelved húsa mélyre hatol, az enyém is. Mozgás. Lüktetés. Remegés. A test akarata. A kezem kalandozik. A melleidet érintem. Körbe simogatom, játszadózok, majd megszorítom, csípem; két ujjam, mint valami fogó, összeszorítja a bimbót. Megkeményedik. Őrület. Nem gondolhattam akkor, hogy ez lesz később. Egy mocsok nagy ketrec várt ránk. Dög egy hely ez a város.

Viszont döggő, ahogy hat a szer.

És látom, újra látom a lufi-katedrális. Illata, mint a Donald-rágóé. Ehető a kereszt. Ehető a padló. Mignon-romantika. Metamorfózis. Két halványzöld patkány vérző kakadut cibál egy ciklámenszínű cirkuszi porondon. A porond felett a cirkusz zenekara a morvaországi népzenei hagyományokat élesztgeti, mialatt a lenyalt hajú, mélykék öltönyben és sárga strandpapucsban pózoló, nyurga énekes azt üvölti a mikrofonba, hogy gyere gyorsan, hogy gyere gyorsan! „*Küldj egy jelet lentről felfelé!*”

Zúg a harang. Kalapácsol. Értem. Érted. A zaj erősödik. Mozgás. Lüktetés. Remegés. Majd hirtelen: csönd. „*Ha letérsz az emberi útról, vésővel esek neked!*” – üzeni a történelem. Csak a másodpercmutató megfontolt lépéseit érzékelem. Érzékelem, ahogy az idő halad. Kíméletlenül, akár egy dragonyos. Megfűzhetetlen. Meggyőzhetetlen. Ha kedve szottyán, ráncot húz a szemek kanyarjába, kusza hullámvonalakat a homlokra, az arcélre, a tarkóra. Az idő olyan, mint egy munkamániás avantgárd művész. A szabálytalant szabályosnak, a ferdét egyenesnek érzi. Megteheti, hogy karistoljon, véssen, fessen, rajzoljon. Hatalma, joga van ehhez. A halál és az élet egyaránt igényt tart szolgálataira, így azon sem morfondíroznak, mit érez az élő anyag, a korosodó emberbáb.

Az idő halad és a maga szélvész tempója szerint csúfot űz belőlünk. Ám abban, amit tesz, mégis van ízlés, technika, gondolat, ráció. Az üzenet egyértelmű: élj úgy, hogy a ráncaid többé-kevésbé téged képviseljenek, azonosak legyenek veled. Élj úgy, hogy ne válj karikatúrává. Élj úgy, hogy a mosolyod mosoly legyen, a nevetésed nevetés, a könnyed pedig könny. „*Ha letérsz az emberi útról, vésővel esek neked!*” – üzeni a történelem, az idő (e szeszélyes alkotó) hú társa.

Az idő amúgy nem tekinti ellenségének a plasztikai sebészt; udvari bohócnak nézi. A kés helyreennyiszant, a botox kezelés fiatalossá tesz – gondolhatja az idő ellen lázadó örök anyag. Érthető az ember dühe. És ha a sebész nem ügyetlen, átmenetileg akár fogást is talál Isten művészlelkületű szolgálján. Az „időgépet”

azonban épp azért „találta fel” a mindenható, hogy az idő préselni, transzírozni tudjon, ha muszáj.

Suhanok. Megint zene szól. Bowie. *There's a Starman waiting in the sky. He'd like to come and meet us but he thinks he'll blow our minds.* Kortynyi welcome-konyak. „Igyon még, kedves vendég! Addig igyon, amíg a szabálytalant szabályosnak, a ferdét egyenesnek érzi. Érthető a dühe. Ne fogja vissza magát! Vegyen példát a kanálisról! Vezesse le! Vezesse el! Préselje, transzírozza a tudatát, tűzze gombostűre kóborgó gondolatait. Adjon tüzet!”

Valami pityeg fölöttem. Egy műszer. Egy monitor. Kábelekhez kötöttek. Kutyául érzem magam, újra. Van itt egy szag. A hipó és a fiókban ragadt, félig tépett, majd visszacsomagolt, többszertendős fél Maripen elegye. Nem bűz ez. Rosszabb. A megalkuvás, a halál előli bujdokolás orrtömítő gáza. A megtisztulni vágyó emberbáb laboratóriumában kikevert gyógyító mérge. A rideg ráció átmeneti lomtárba söprése. Feloldozás. Felmentés. Valami remény, ami a semmibe vész. Bohóctréfa. Könnyes nevetés. Tudattrancsír. Kórház.

Fekszem itt már egy ideje. Időm van. Az emlékeim mások elbeszél emlékeivel egymásba csavarodnak, párhuzamos világokat fedezek fel, soha meg nem írt naplót vezetek a reménytelenségről, álmokba menekülök. Rémálmok marják a koponyámat. A súlytalan lét ma súlyos teher. CT-re visznek. Betolnak a hideg csőbe, és távolról, monitoron át figyelik bensőm üzeneteit. Élőhalottnak képzelnek. Pedig élek!

Akkor vagyok boldog, ha Ánizs, a kemény mellű harmincas húz ki a teleportálóból. Gyakran beszél hozzám. Azt hiszi, nem értem, nem hallom, nem látom, nem szeretem. A múltkor játékból megfogta a szerszámomat. Azt mondta, egyszer úgyis kipróbállak. Tetszem neki – holtomban. Az ő világában én szimpla agyhalott vagyok. Húscafát. Tárgy. Az enyémben ő élettel telt, illatos földönkívüli lény, aki a felfedezőjére vár. Egy asztronautára. Nem sejti, hogy énrám vár régóta. Rám, az űrhajósra. *“Can you hear me, major Tom?”*

Idegen világokban vagyok sokadik utas azóta, hogy megszakadt hétköznapi életem. Foglárom a Föld. Idevonz. Visszatart. Mindez Ánizs nélkül kibírhatatlan lenne. Így kibírható – és ez az igazi tragédia. Olyan vagyok, mint egy kabalajom, vagy egy plüsspatkány. Hozhatnak, vihetnek, elhagyhatnak. Megfigyelhetnek. Játékszer lett belőlem. Harmincévesen azt az életet élem, amit mellettem élt gyermekkoromban Gazsi, a műanyag elefánt. Nem számíthatott rám, csak én őrá. Most fordított a helyzet: belőlem lett tétova elefánt, s az állam, a társadalom, az egészségipar velem játszadozik. Az aluljáróban nagy a zaj. Miattuk.

Hallani sem akarnak az eutanáziáról. Inkább töltik belém az éltető lötyöket. Utána leírják. Kiszámolják, hogy nekik érje meg. A betegségemből is hasznot húznak. Az egész rendszer így van kitalálva. És tudom, kik teszik ilyenné. Vajszínű sportzakót viselnek, olyasfélét, amelyet a felvétel előtt a vele azonos státuszú egyenfazonok turkálójában vásárolnak. Mert korunk hőse nem bíz ám semmit a véletlenre. Nem engedi el magát. Nincs hová repülnie, fantázia hiányában. Óva-

tos duhaj. Biztonsági játékos. Korunk hőisének csak a saját túlélése fontos. Mások fia-borjával nemigen törődik. Társaságban, üzleti vacsorákon: üzembiztosan semmilyen. Ad a külsőségekre, a látszatra. Abból él ugyanis.

Felkapott nevekkal, féligazságokkal példálózik. Úgy tesz, mintha művelt és brancsbéli lenne. Vetít. Részvényesnek hazudja magát; ilyenkor bepárásodik az okuláréja. Gazdasági szakértőként mutatkozik be – még a taxisnak is. „Ám tegye!” – tenném hozzá, ha nem hallottam volna egyikük szabatos-szívtelen mondatait a varázsdobozban, ami odakint serceg-pulzál néha. A nővérszobában.

Piaci környezetről, makró-adatokról mesélt. Majd kibökte: az ő cégétől is kirúgnak egy vagon embert! Mert a piac így diktálja. Mert a vállalatvezetés így hátrározott. Mert a kormány nem volt elég segítőkész. Irgum-burgum. Oké, de ő mit cseszett el? Nyilván semmit. Mert tökéletes. Csak az a baj, hogy alig látszik a pupillája. A lencse ápol. Nagyít, megnöveli a horizontot. Már mint az övét. Valami baj van a hanggal is. Ha felpumpálod a hangerőt, akkor is csak morajt hallani. Hiszen az emberi szó rég kiment a divatból. Nem úgy a sportzakó. (Arra még *fussa*.).

Látom őket. Jönnek felfelé a mozgólépcsőn. Kabátban, sportzakóban, esernyővel. Felém tartanak. Vészjósló, ahogy közelednek. Vészjósló, ahogy távolodnak. Sokan vannak. Emberek, de az is lehet, hogy sáskák. Idegenek. Nekem ők, őnekik én.

Planet Earth is blue and there's nothing I can do.

Pub (Fények sorozat, 2010), olaj, vászon, 70 x 100 cm